

TONY SCHULTZE

“ΤΟ ΣΤΟΙΧΕΙΩΜΕΝΟ ΚΑΡΑΒΙ,”

Ο θρύλλος του «Στοιχειωμένου καραβιού» είναι μία ξεχωριστή μορφή του θρύλλου του «Καταραμένου καραβιού», που ήταν πολύ διαδομένος στον δευτεροαίωνα κόσμο των ψαράδων. Ο θρύλλος αυτός πρωτοφάνηκε στο 17ο ή 18ο αιώνα, μά γράφτηκε πολύ αργότερα, ακόμα κι από τον Έρικο Χάινε κι απ' αυτόν έβγαλε το κείμενο της όπεράς του ο Ρίχαρντ Βάγκνερ.

Ο Χάινε έγραψε το θρόλλο αυτό το 1831, ύστερα από την παράσταση ενός όλλανδικού θεατρικού έργου, που παρακολούθησε στο Άμστερνταμ. Το 1838 ο Βάγκνερ διάβασε αυτό το έργο του Χάινε, που του έκαμε βαθύτατη εντύπωση και που αργότερα πήρε μέσα του μια απόλυτη φόρμα κατά τη διάρκεια του θεαλωδίκου θαλάσσιου ταξιδιού του από το Μίτσαυ στο Λονδίνο. Οι διηγήσεις των ναυτών κι οι μεγαλειώδεις εικόνες της φύσης που θαύμασε στο ταξίδι του, χάρισαν τη φόρμα και τὰ χρώματα στο έργο του αυτό.

Μόλις έφτασε λοιπόν στο Παρίσι, ο Βάγκνερ έγραψε το πρόχειρο σχέδιο του δράματος. Ή δυστυχισμένη ζωή κυρίως, που πέρασε στην πόλη αυτή, όπου δέ γνώρισε παρά αγωνίες κι απογοητεύσεις, τον έσπρωξε να γράψει αυτό το καινούριο έργο.

Ο ίδιος άπεγνωσμένος πόθος του Όλλανδου έκαιγε και μέσα στη δική του ψυχή: ή αναζήτηση μιιάς ειρηνικής γωνιάς για να ριζει άγκυρα, μά που δέν τη βρίσκει στο Παρίσι. Έτσι ο θρύλλος παίρνει γι αυτόν τη μορφή ενός γενικότερου ανθρώπινου προβλήματος,

και μ' αυτή την έννοια λείει ο Βάγκνερ πώς με το «Στοιχειωμένο καράβι» αρχίζει την καριέρα του σαν ποιητής.

Το κέντρο όλης τής όπερας είναι ή μπαλάντα του Σέντα στη 2α πράξη. Πρώτα-πρώτα ο Βάγκνερ σύνθεσε το κείμενο αυτής τής μπαλάντας για την όποια έλεγε: «Σ' αυτό το κομμάτι έβαλα άουσαίσθητα το σπέρμα που απ' αυτό αργότερα έμειλε να βλαστήσουν και ν' αναπτυχθούν όλα τὰ μουσικά θέματα του έργου. Ήταν μιιά συμπαιγής εικόνα δλόκληρου του δράματος, όπως έπιβαλλόταν στο πνεύμα του. Είναι ή ίδια περίπτωση τής ούβερτούρας, που δέν περιέχει παρά θέματα που επανέρχονται αργότερα στην όπερα. Γι αυτό ή ούβερτούρα αυτή δέν άνήκει στο είδος του «ποσορι» αλλά είναι ένα μουσικό κομμάτι δραματικό άφ' έαυτού του.

Με το «Στοιχειωμένο καράβι» ο Βάγκνερ όφησε την περιοχή τής μεγάλης όπερας και ζαναγύρισε, τόσο με το κείμενο όσο και με τη μουσική του, στο μαγικόν κόσμο.

Έδω βλέπουμε πώς παρατάει, από ένστιχτο την όπερα τής μόδας, και μπορούμε να θεωρήσουμε αυτό το έργο σαν το πρώτο μουσικό δράμα, υπό τη βαγκνερική έννοια, σαν το πρώτο βήμα προς το μέλλον.

Ή πρώτη παράσταση τής όπερας αυτής δόθηκε στη Δρέσδη, στις 2 Ιανουαρίου του 1843, υπό τη διεύθυνση του ίδιου του Βάγκνερ.

«ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ»